

Suomen Hopealinjan m/s Ratina mukana vuoden 1952 Olympialaisissa Hämeenlinnassa

Suomen Hopealinja Oy:n m/s Ratina, entiseltä nimeltään m/s Aulanko, oli mukana vuonna 1952 Suomessa pidetyissä Olympialaisissa, joiden yhtenä suorituspaikkana oli Hämeenlinna ja Aulangon kisakylä.

Tarina alkaa jo vuonna 1950, jolloin Laiva Oy Matkailu (nykyinen Suomen Hopealinja Oy) sai käyttöönsä uuden aluksen m/s Roineen. Roineesta saatiin heti hyviä kokemuksia ja Hämeen Kansa kirjoitti 9.3.1951 seuraavasti:

Kevytmetallinen vesibussi Vanajaveden reitille - uusi aikakausi sisävesien matkailussa alkanut

Kahden kesän kokemukset osoittavat, että Suomen ensimmäinen vesibussireitti Hämeenlinnan ja Tampereen välillä on täydellisesti lyönyt itsensä läpi. Järviemme kauneudet on pelastettu matkailulle ja samalla on saavutettu arvokkaita viitteitä vastaisen varalle. Viime kesänä kohosi matkailijain lukumäärä tällä historiallisella reitillä – matkalla halki vuosittain – jo 12.000:een.

Nyt on Hollannista tilattu uusi ja entistä tehokkaampi vesibussi. Tämä Suomen uudenlaisin vesibussi rakennetaan Alkmaarissa Hollannin rannikolla Amsterdamista pohjoiseen. Työn suorittaa alan huomattu erikoisliike Nicolaas Witsen & Vis. Eryityisesti on huomattavaa, että alus rakennetaan kokonaan kevytmetallista, alumiinista, jolloin se tulee puolta kevyemmäksi kuin teräksestä tehtäessä ja samalla käyttö halvemmaksi. Aluksen pituus on 26.5 m, leveys 5.7 m, syväys 1.25 m ja korkeus kaikkiaan yli 5 m. Kahden diesel-moottorin teho on 320 hevosvoimaa, mutta voidaan tarpeen vaatiessa nostaa lähes 400 hevosvoimaan. Nopeus on 12 solmua, mikä merkitsee sitä, että matka Hämeenlinnan kauppalaan kautta Vehoniemeen voidaan suorittaa neljässä tunnissa. Turistinäkökohtia silmällä pitäen ei tämän suurempaa nopeutta ole pidetty tarpeellisena.

Alukseen mahtuu 200 matkustajaa. Uusi vesibussi tulee olemaan Suomen ensimmäinen kokonaan kevytmetallista rakennettu alus. Mukavuuksia täydentävät radiovastaanotin, kaiuttimet ja magnetofonilaite, jonka avulla annetaan reittiselostusta ja musiikkia. Kolmikielisen reittiselostuksen tulee laatimaan kirjailija Matti Kurjensaari.

Hämeen Kansa kirjoitti matkustajamääristä 18.9.1951 seuraavasti:

Yli 14.000 matkustajaa kuluneena kesänä vesibusseissa

Kesällä 1949 oli matkustajien luku vain 3.028, kesällä 1950 matkustajia oli 11.802 ja kuluneena kesänä 14.238.

Hämeen Kansa 18.11.1951:

Suomen Hopealinja - maamme matkailun uusi suuretti

Tyyli ja tekniikka

Kun matkailija Helsingin asemalla astuu Suomen Hopealinjan hoiviin, hänellä täytyy olla tunne, että hän on joutunut korkealuokkaiseen, matkailuoloissamme poikkeukselliseen ympäristöön. Suomen Hopealinjan rautatiematkat tehdään Valtion Rautateiden uusimmalla ja upeimmalla luomuksella, nopeakulkuisella dieseljunalla. Kielitaitoinen henkilökunta opastaa matkailijat paikoilleen, pehmeisiin nojatuoleihin. Moottorivaunu, jossa on 760-hevosvoimainen kone, vetää junan tasaisesti liikkeelle ja vauhti kiihtyy 90 kilometrin tuntinopeudeksi. Matka Hämeenlinnaan kestää runsaan tunnin.

Hämeen Sanomissa kirjoitettiin keväällä vuonna 1952:

Tiistaina maaliskuun 18. päivänä 1952 pidettiin Aulangolla Suomen Hopealinjan valtuuskunnan perustava kokous. Osallistujina olivat mm. hallitussihteeri K.T.B. Kosken-kylä kululaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä, hallitusneuvos Tarkki valtionvarainministeriöstä, pormestari Arvi Kivikari ja kaupunginjohtaja M. Kauppila Hämeenlinnan kaupungista, kauppaneuvos Kalle Kaihari Tampereen kaupungista, eversti A. Tähtinen XV Olympia Helsinki 1952 ja johtaja J.V. Hellström Laiva Oy Matkailun edustajana. Suomen Hopealinjan valtuuskunnan tehtävänä oli kehittää Helsinki-Hämeenlinna-Valkeakoski-Kangasala-Tampere -reitistä kansainvälisiä vaatimuksia vastaava matkailureitti. Toivomuksena oli, että jo kesään 1952 mennessä saadaan reitin taso entistä korkeammaksi. Reitille asetetaan kansainvälisen tason junat ja Hollannissa valmistuu parastaikaa kevytmetallinen 230 hengen vetoinen vesibussi.

Kesällä 1952 Laiva Oy Matkailulla oli käytössään 3 alusta. m/s Roine liikennöi pääasiassa Hämeenlinnan ja Vehoniemen välistä reittiä, m/s Birger Jaarli oli varattu kokonaan tilausliikenteeseen ja uusi m/s Aulanko tuli toiseksi laivaksi liikenteeseen Hämeenlinna-Vehoniemi. Matkatoimistosta kerrottiin, että vesibussireitti liittyy melkein kaikkiin kotimaisiin rengasmatkoihin sekä lisäksi erityisiin olympiamatkoihin, jotka on nimenomaan tarkoitettu ulkolaisia varten. Olympiamatkoista, jotka rengasmatkojen tapaan sisältävät määrätyn matkailureitin, on taas yli puolet sidottu vesibussireittiin. Niin ikään on vesibussireitti liitetty kaikkiin Suomea koskeviin pohjoismaisiin kieromatkoihin, jotka ovat Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan valtionrautateiden yhteistoimin laatimia kiertomatkvoja. Eniten odotetaan matkailijoita kotimaisille rengasmatkareiteille, mutta toiselle tilalle asetetaan olympiamatkoilla liikkuvat ulkomaalaiset. Tähän mennessä on varattu noin seitsemisentuhatta paikkaa vesibusseihin.

Hämeen Sanomat kirjoitti 12.7.1952:

m/s Aulanko oli tarkoitus laskea vesille Hollannissa 4.6.1952. Luovutuksen piti olla 16.6.1952 ja sen jälkeen aluksen oli tarkoitus purjehtia Kielin kanavan kautta Turkuun, mutta aikataulujen viivästymisen vuoksi m/s Aulanko kuljetettiin Turkuun hollantilaisella höyrylaiva Brouwersgrachtilla. Sataman 40 tonnin nosturilla vesibussi siirrettiin laiturille ja edelleen rautatievaunuihin. Rautatiekuljetuksessa oli joukko vaikeuksia. Siltojen kohdilla rautatietä piti alentaa kolmessa kohdassa. Turusta matka jatkui Toijalaan, jossa on pistoraide satamaan ja kiskot jatkuvat veteen saakka. Vesille m/s Aulanko laskettiin 12.7.1952.

Hämeen Sanomat kirjoitti 16.7.1952:

Vesibussi "Aulanko" suoritti eilen neitsytmatkansa Vehoniemestä Hämeenlinnaan

Suomen suurin vesibussi, Suomen matkailuliikenteen ylpeys, Laiva Oy Matkailun uusi m/s Aulanko suoritti eilen neitsytmatkansa Vehoniemestä Hämeenlinnaan. Mukana oli noin satapäinen erittäin arvovaltainen kutsuvierasjoukko käsittäen valtiovallan, rautatiehallituksen, Suomen Matkailijayhdistyksen, Helsingin, Tampereen ja Hämeenlinnan kaupunkien ja Valkeakosken kauppalan ja Valkeakosken kunnan edustajia, eri alojen toimihenkilöitä sekä sanomalehtiväkeä. Lähtö Vehoniemestä tapahtui klo 13 noin 5 beaufortin tuulen vallitessa. Klo 14.50 tultiin Valkeakoskelle, jossa tehdyn kiertomatkan jälkeen jatkettiin matkaa Hämeenlinnaan klo 16. Aulangolle saavuttiin noin klo 19 aikaan ja siellä tehtiin tutustumiskäynti olympiakylään majuri Lahden selostaessa rakennelmia. Tämän jälkeen Hämeenlinnan kaupunki ja Suomen Matkailijayhdistys tarjosivat mukana olleille päivällisen, jonka aikana mm. Suomen Matkailijayhdistyksen toimitusjohtaja Yrjö Soini, kaupungin valtuuston puheenjohtaja Matti Alanko ja hallitusneuvos T. Takki puhuivat esittäen onnittelunsa Laiva Oy Matkailulle sen suursaavutuksen johdosta.

Liitteenä Neitsytmatkan ohjelma, menu ja erinäisiä tietoja m/s Aulangosta

Helsingin Sanomat kirjoitti 17.7.1952 seuraavasti:

Uusi Kaunotar Suomessa

Kangasalla on viime päivinä eletty historiallisia hetkiä. Eilen keräännuttiin kirkolla olympiatulen ympärille ja edellisenä päivänä sankka parvi kyläläisiä seisoivat Vehoniemellä Roineen rannalla silmä kovana seuraamassa uuden sisävesikaunottaren, hopeanhoitoisen ja hypermodernisti "lentävän hollantilaisen" "Aulangon", lähtöä neitsytmatkalleen. He myös huiskuttivat sille jatkuvaa onnea yhtä hartaasti kuin sittemmin ensi etapissa myös valkeakoskelaiset. Molempien paikkakuntien, kuten moottorialuksen monitahoisen omistajistonkin, intresseissä on näet "Aulangon" menestyminen vahvasti. Tähän erinomaisen kauniiseen, viihtyisään, hyväkulkuiseen ja kohtalaisen tuulenkin sangen vähällä keikkumisella kestäväään vesibussiin on näet uhrattu ajatusta ja rahaa rankasti. "Aulanko" käy, kuten aikaisemmin on kerrottukin, diesel-moottorilla; siihen mahtuu noin parisataa matkustajaa, siinä on alakansi ja yläsalonki ja takakansi sekä sähköistetty, hyvin varustettu keittiö. Kapteenina toimii Uno Backman

Hämeen Kansa kirjoitti samasta aiheesta 16.7.1952 mm. seuraavaa:

Lisää nopeutta ja viihtyisyyttä sisävesimatkailuun, vesibussi Aulanko eilen onnistuneella neitsytmatkalla

Valkeakoski tarjosi lähdetäessä vielä pari ylimääräistä ohjelmanumeroa. Köysiä irrotettaessa putosi eräs laivamies märkään elementtiin, josta hänet kuitenkin heti nostettiin kuiville. Toisena erikoisuutena nähtiin huippuluokan vesisuksinäytös, jonka esittivät eräs sorjavartinen neitonen – Miss Valkeakoski muuten – ja pari nuorukaista. Kolmikko liiti rinnatus-ten pikakiitäjän vetämänä vesisuksilla aaltoilevaa vettä pitkin ohi 11 solmuvälin nopeudella etenevän bussin ihastuneiden matkailijoiden osoittaessa tälle reippaalle suoritukselle suosiotaan.

m/s Aulangon neitsytmatka ja toiminnan alku saivat runsaasti huomiota Suomen lehdistössä, myös yleisönosastoilla. Esim. Kansan Lehden henkilökuntaa ei saatu kuljetettua sovitun mukaisesti ja se aiheutti totta kai kirjoituksen lehdessä, johon sitten laivayhtiön puolesta vastattiin.

Aamulehti kirjoitti 9.9.1952:

Kotimaisia turistimatkoja suunnitellaan jo ensi kesää varten – Suomen Hopealinjan toiminta laajenee

En ymmärrä miksi suomalaiset haluavat hinnalla millä tahansa päästä matkustelemaan ulkomaille, kun heillä on kotimaassa näin ihastuttavia matkailukohteita, ihmetteli muuan olympiakisoja seuraamaan saapunut englantilainen turisti.

Loppukesällä 1952 aloitettiin uutuuksena Pyhäjärvi-risteilyt Tampereelta Laukontorilta. Nykyisin vastaavia risteilyjä tekee m/s Tampere.

Kesäolympialaiset 1952

(lähteenä Wikipedia)

Vuoden 1952 kesäolympialaiset, joissa isäntäkaupunkina toimi Suomen Helsinki, olivat järjestyksessä 12. järjestetyt kesäolympialaiset. Ne olivat yksi eniten huomiota saaneista Suomessa koskaan järjestetyistä tapahtumista. Osallistujia oli lähes 5000 kilpailijaa 69 maasta. Avajaiset pidettiin 19. heinäkuuta ja kisat kestivät elokuun alkuun asti. Kisat avasi tasavallan presidentti J.K. Paasikivi ja Olympiatulen sytyttivät kestävyysjuoksun moninkertaiset olympiavoittajat Paavo Nurmi ja Hannes Kolehmainen. Helsingin piti alun perin järjestää vuoden 1940 kesäolympialaiset, jotka kuitenkin peruuntuivat talvisodan takia.

Osallistujista Yhdysvallat oli menestynein maa. Toiseksi suurimman mitalisaaliin sai ensimmäistä kertaa kisoihin osallistunut Neuvostoliitto. Isäntämaa Suomi oli mitalitilaston kahdeksas 22 mitalilla, joista kuusi oli kultaa.

Avajaisissa 19.7. Helsingin Olympiastadionilla oli sateinen ja kolea sää ja vaikka stadionilla ei ollut katettua tilaa lukuun ottamatta pääkatsomoa, oli stadion täynnä yli 70 000 katsojan seurattessa avajaisia. Avajaismarssilla oli ennätysellisesti lähes 5 500 henkilöä 67 maasta.

Tasavallan presidentti Juho Kusti Paasikivi piti tervetuliais-toivotusten jälkeen avajaispuheen, joka oli olympiahistorian lyhin. Puhetta seurasi olympialipun nostaminen salkoon ja Aarre Merikannon säveltämä olympiafanfaari. Kun juoksijasankarit saapuivat sytyttämään Olympiatulta, poikkesivat osallistujamaiden urheilijat muodostelmasta nähdäkseen legenda Paavo Nurmen paremmin. Vain Neuvostoliiton ja Suomen rivit pysyivät ruodussa.

Olympiatulen sytyttämisen jälkeen arkkipiispa Ilmari Salomiehen oli määrä lausua kisaruokous, mutta puhujakorokkeelle nousi "kisojen valkeaksi enkeliksi" nimetty saksalainen Barbara Rotbraut-Pleyer, joka oli hypännyt katsomosta radalle ja suoraan puhujanpaikalle. Järjestäjät poistivat nopeasti Pleyerin, joka ehti sanoa mikrofoniin vain muutaman sanan. Pleyerin tarkoituksena oli julistaa rauhansanomaa. Urheilijoiden puolesta olympiavalan vannoi 5. olympialaisissaan kilpaillut mestarivoimistelija 44-vuotias Heikki Savolainen.

Olympialaiset Hämeenlinnassa, Ahveniston urheilukeskus

Ahveniston urheilukeskus Hämeenlinnassa rakennettiin vuonna 1951 arkkitehti Ilmari Niemeläisen ja Olavi Sahlbergin piirustusten mukaan. Se sijaitsee kaupungin läntisellä puolella Ahveniston harjun lomassa. Viereessä on Ahveniston järven uimaranta.

Alueelle rakennettiin uima-allas, pukusuoja tornikahvila, jonka seinää koristavat olympia-renkaat. Mäen rinteessä on 50 metriä pitkä uima-allas hyppytelineinen.

Kesäolympialaisten 1952 nykyaikaisen viisiottelun uintiosuus kisattiin Ahveniston eli "Apparan" maa-uimalassa. Allas rakennettiin, koska järvien vesi oli liian kylmää 300 metrin uintiin. Ahvenistonjärven pohjalla on lähteitä, joista nousee jäätävää vettä.

Uintikatsomoon olisi mahtunut lähes 3000 henkeä, mutta katsojia oli paikalla 1562. Maa-uimala on ollut suljettuna vuodesta 1986 lähtien, koska vesi ei ollut uimakelpoista puhdistuslaitteiston puuttuessa.

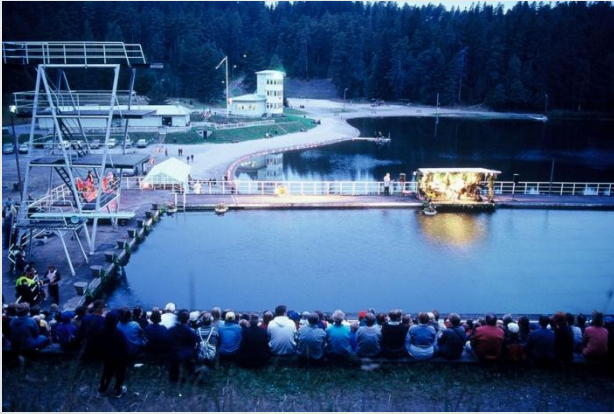
Viisiottelun miekkailuosuus kilpailtiin myös Ahvenistolla. Tätä tarkoitusta varten oli rakennettu 10 miekkailukatosta. Maastoratsastuksen reitti alkoi raviradalta kiertäen Kahtoilammen ja päättyen Ahvenistolle. Viisiottelun viimeisen lajin eli maastojuoksun reitti kulki Ahveniston järven ympäri.

Vuoden 1952 olympiatuli oli matkalla Helsinkiin Olympiastadionille ja oli yön mm. Hämeenlinnan Kaurialan urheilukentällä. Tulta vartioivat hämeenlinalaisista urheiluseuroista kukin seura vuorollaan, 2 tuntia kerralla.

Olympiatuli sytytettiin Hämeenlinnan raatihuoneelle Helsingin olympialaisten aatonaattona, kun soihtuviesti tuli kaupunkiin. Sieltä se vietiin 5-ottelun ajaksi 24.7.1952 Ahvenistolle.

Kisaan osallistui ennätyselliset 51 kilpailijaa, jotka majoitettiin Aulangon hotelliin. Kisajärjestelyt sujuivat hyvin. Puolustusvoimat olivat tukemassa järjestelyitä. Suomalaiset saivat uudessa joukkuekilpailussa pronssia.

Vuoden 1952 olympialaisiin rakennetun maa-uimalan kunnostamisesta on tullut lähes iäisyyskysymys. Avoimia keskustelutilaisuuksia aiheesta on järjestetty tämän tästä. Täysremontti tulisi kalliiksi, koska rakennukset, allas ja laitteistot pitäisi modernisoida nykyajan vaatimuksia vastaavaksi. Sinne tarvittaisiin ajanmukaiset vedenpuhdistuslaitteet, pukeutumis- ja pesutilat sekä wc:t. Ahveniston suojeluyhdistys pyrkii palauttamaan alueen entiselleen uimareiden keitaaksi.

Maa-uimalan kohtalo nousi päällimmäiseksi mm. vuoden 2009 budjettikeskustelussa valtuustossa. Äänestyksen jälkeen maa-uimalan kunnostukseen päätettiin varata vajaat pari miljoona euroa, josta 2/3 on valtion rahaa.